

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารโครงการอาชีวศึกษา
เพื่อการพัฒนาชนบทของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
The Current status, Desired status and Priority Need Index of the Management of the
Vocational Education Project for Rural Development of the College of Agriculture
and Technology under the Office of the Vocational Education Commission

นิธินันท์ ลิบลับ^{1*}, ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์² และ อรสา จรุงธรรม³
Nithinan Liblab^{1*}, Chanchai Wongsirasawat², Orasa Charoontham³

^{1*,2,3}สาขาวิชาวัตกรรมการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี 13180

^{1*,2,3}Educational Administration Innovation, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage,
Pathum Thani, 13180

Received : 2025-12-31 Revised : 2026-03-09 Accepted : 2026-03-31

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารโครงการอาชีวศึกษา เพื่อการพัฒนาชนบทของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายคือวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีทั่วประเทศ จำนวน 43 แห่ง ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการวิทยาลัยและครูผู้รับผิดชอบโครงการ รวมจำนวนทั้งสิ้น 86 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและมีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนแบ็กเท่ากับ 0.983 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบทในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือฝ่ายบริหารทรัพยากร ในขณะที่สภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีความคาดหวังสูงสุดคือฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเพื่อหาความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านที่มีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเร่งด่วนเป็นลำดับแรก คือ ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ($PNI_{modified} = 0.31$) ซึ่งสะท้อนถึงความต้องการในการยกระดับการวางแผนเชิงกลยุทธ์และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกและชุมชนท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ รองลงมาคือ ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ($PNI_{modified} = 0.29$) ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และการติดตามผลการประกอบอาชีพของผู้เรียน ตามด้วย ฝ่ายวิชาการ ($PNI_{modified} = 0.24$) และลำดับสุดท้ายคือ ฝ่ายบริหารทรัพยากร ($PNI_{modified} = 0.21$) ตามลำดับ

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า การบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบทจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดทิศทางและแผนงานอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้การจัดการศึกษาสามารถตอบสนองต่อบริบทของพื้นที่และนำไปสู่การพัฒนาชนบทได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การบริหารโครงการ, อาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท, ความต้องการจำเป็น, วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี

*นิธินันท์ ลิบลับ

E-mail address : nithinan1981@gmail.com

Abstract

The objectives of this research were 1) to investigate the current and desired states, and 2) to assess the priority needs for the management of the Vocational Education Project for Rural Development at Colleges of Agriculture and Technology under the Office of the Vocational Education Commission. The study population consisted of 43 Colleges of Agriculture and Technology nationwide. Key informants included 86 participants, comprising college directors and teachers responsible for the project. The research instrument was a rating scale questionnaire, which was validated and yielded a Cronbach's alpha coefficient of 0.983. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and the Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$).

The findings indicated that the overall current state of project management was at a moderate level, with the Resource Management sector receiving the highest mean score. Conversely, the overall desired state was at a high level, with the Student Affairs Development sector having the highest expectations. Upon analyzing the priority needs for development ($PNI_{modified}$), the Planning and Cooperation sector was identified as the most critical priority ($PNI_{modified} = 0.31$), reflecting a need for enhanced strategic planning and systematic networking with external agencies and local communities. This was followed by the Student Affairs Development sector ($PNI_{modified} = 0.29$), which emphasizes promoting ethics and tracking graduates' careers; the Academic Affairs sector ($PNI_{modified} = 0.24$); and finally, the Resource Management sector ($PNI_{modified} = 0.21$).

The results suggest that the management of the Vocational Education Project for Rural Development requires a shift in administrative processes. Emphasis

should be placed on community participation in defining directions and plans concretely, ensuring that educational management responds effectively to local contexts and leads to sustainable rural development.

Keywords : Project Management, Vocational Education for Rural Development, Priority Needs, College of Agriculture and Technology

1.บทนำ

ประเทศไทยมีโครงสร้างเศรษฐกิจที่พึ่งพาภาคเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทซึ่งประชากรส่วนใหญ่ยังคงประกอบอาชีพด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมพื้นฐาน การพัฒนาชนบทจึงเป็นภารกิจสำคัญที่ภาครัฐต้องให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการพื้นฐานอย่างเท่าเทียม การจัดการศึกษาโดยเฉพาะการอาชีวศึกษา ถือเป็นกลไกหลักในการพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีทักษะและความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้จริงในบริบทของพื้นที่ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) มีบทบาทสำคัญในการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านเกษตรกรรมและเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่น

ความหมายและบทบาทของการอาชีวศึกษาการอาชีวศึกษา (Vocational Education) หมายถึงการศึกษาที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ และความสามารถเฉพาะด้านสำหรับอาชีพ โดยเน้นการฝึกปฏิบัติและประสบการณ์จริง [1] ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจและสังคม พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 4 กำหนดว่าเป็นกระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี [2] ขณะที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) ให้ความหมายว่าเป็นการศึกษาที่มุ่งไปในทางช่างฝีมือ โดยมีรากศัพท์จาก “อาชีพ” หรือ “อาชีพะ” [3] นักวิชาการหลายท่านได้ให้คำอธิบายเพิ่มเติม เช่น [4] ที่กล่าวว่าอาชีวศึกษาคือการฝึกนิสัยรักการทำงานและมีความชำนาญในอาชีพเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

และเศรษฐกิจของประเทศ [5] เน้นว่าอาชีวศึกษามุ่งผลิตกำลังคนคุณภาพที่มีทักษะวิชาชีพ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ สรุปว่า การจัดการอาชีวศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะจากการฝึกอบรมและปฏิบัติจริง เพื่อผลิตผู้สำเร็จการศึกษาตามความต้องการของท้องถิ่นและสังคม

พัฒนาการของอาชีวศึกษาไทย อาชีวศึกษาไทยเริ่มต้นตั้งแต่ พ.ศ. 2441 โดยมีการจัดตั้งโรงเรียนพาณิชย์การ โรงเรียนเพาะช่าง และโรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรม ซึ่งต่อมาได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งมีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในปี พ.ศ. 2546 [6] การจัดการอาชีวศึกษาไทยมีความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมถึงมาตรฐานอาชีพ โดยมีพันธกิจ ด้านการยกระดับคุณภาพกำลังคน ขยายโอกาสทางการศึกษา สร้างเครือข่ายความร่วมมือ และพัฒนาครูและบุคลากร [6] แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้เน้นการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะของแรงงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 [7]

รูปแบบและหลักสูตรอาชีวศึกษา การจัดการอาชีวศึกษาไทยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) 2) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) 3) ปริญญาตรี สายเทคโนโลยี/สายปฏิบัติการ (ทล.บ.) [2] รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษามี 3 ประเภท ได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาระบบทวิภาคี ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการ [2] หลักสูตรอาชีวศึกษามีความยืดหยุ่นสูง แบ่งออกเป็น 9 รูปแบบตามแนวคิดหลักสูตร เช่น รายวิชา สหสัมพันธ์ ผสมผสาน หมวดยวิชา วิชาแกน เน้นทักษะกระบวนการ เน้นสมรรถนะ เน้นกิจกรรม/ปัญหาสังคม และเน้นความสนใจของผู้เรียน [5] นอกจากนี้ยังมีรูปแบบการเรียนที่หลากหลาย เช่น Full-time, Sandwich, Apprenticeship และ Part-time ซึ่งเปิดโอกาสให้สถานศึกษาและภาคธุรกิจร่วมมือกันพัฒนาทักษะวิชาชีพ [8] และ [9] ได้เสนอแนวทางพัฒนาอาชีวศึกษา โดยเน้นการปรับค่านิยม เพิ่มทักษะแรงงานทั้งใหม่และเดิม พัฒนาคู และเพิ่มความร่วมมือกับสถานประกอบการ รวมถึงการศึกษาไกลต่างประเทศเพื่อปรับใช้กับบริบทไทย อย่างไรก็ตาม ปัญหาค่านิยมของสังคมไทยที่มองว่าสายอาชีวศึกษา “ด้อยกว่า” ส่งผลให้จำนวนผู้เรียนลดลง จึงจำเป็นต้องปรับนโยบาย เช่น จำกัดที่นั่งมหาวิทยาลัย

และเพิ่มแรงจูงใจให้นักเรียนสายสามัญลองเรียนหรือดูงานในสายอาชีวะ [9] เพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาไทย กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2567 ได้ถูกประกาศขึ้นเพื่อเชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียนและมาตรฐานสากล [10] องค์ประกอบหลักของการจัดการอาชีวศึกษาประกอบด้วยหลักสูตร ครูผู้สอน นักเรียนนักศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ขณะที่องค์ประกอบรอง คือ สิ่งสนับสนุน เช่น อาคาร อุปกรณ์ งบประมาณ เป็นต้น [5] หลักการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเน้นสร้างทักษะคิดวิเคราะห์ สร้างนวัตกรรม ภาวะผู้นำ คุณธรรม จริยธรรม ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะสังคมโลก [11]

โครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท (อศ.กช.) เป็นโครงการสำคัญที่กรมอาชีวศึกษาจัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 เพื่อสนองนโยบายรัฐบาลในการขยายโอกาสทางการศึกษาแก่เยาวชนในชนบทให้สามารถเรียนและประกอบอาชีพควบคู่กัน ดำเนินโครงการเฉพาะในวิทยาลัยเกษตรกรรมในขณะนั้น ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี [12] รูปแบบ “โรงเรียน-โรงนา” เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และเทคโนโลยีไปพัฒนาอาชีพเกษตร เพิ่มผลผลิตและรายได้ให้ตนเอง ครอบครัว และชุมชน พร้อมสร้างบุคลิกภาพการเป็นผู้นำทางการเกษตร [13] การเรียนการสอนใน อศ.กช. ผสมผสานภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยครูให้ความรู้และเทคนิค แล้วผู้เรียนทดลองปฏิบัติในไร่นาของตนเอง ฝึกฝนจนเกิดความชำนาญโครงการนี้ช่วยลดปัญหาการอพยพของเยาวชนจากชนบทเข้าสู่เมือง โดยสร้างรายได้และเสริมทักษะในถิ่นฐานเดิม อีกทั้งยังส่งเสริมการพัฒนา

องค์ประกอบการบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบทมาศึกษาสภาพการบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบทจากการสังเคราะห์องค์ประกอบ พบว่าองค์ประกอบที่ 1 ฝ่ายบริหารทรัพยากรมีสภาพการบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท คือ ส่งเสริมการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาด้านวิชาชีพเพื่อพัฒนาชนบท โดยให้ครูมีส่วนร่วม มอบหมายผู้รับผิดชอบ ประชามติโครงการแก่เกษตรกร คัดเลือกและรับสมัครเยาวชนที่ขาดโอกาสจากพื้นที่เป้าหมาย และปฐมนิเทศเพื่อทำความเข้าใจในหน้าที่และหลักสูตรโครงการ องค์ประกอบที่ 2 ฝ่ายวิชาการมีสภาพการบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบทคือจัดการศึกษาเน้น

การปฏิบัติ พัฒนาสมรรถนะและคุณธรรมตามความต้องการของตลาดแรงงาน เนื้อหาและวิธีการยืดหยุ่น เทียบโอนความรู้ได้ และกำหนดเงื่อนไขสำเร็จการศึกษาที่ชัดเจน เช่น คะแนนเฉลี่ยสะสมไม่น้อยกว่า 2.00 และผ่านมาตรฐานวิชาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) องค์ประกอบที่ 3 ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือมีสภาพการบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบทคือยกระดับการศึกษาวินิจฉัยเกษตรและคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศ โดยจัดตั้งคณะกรรมการวางแผนทางโครงการ เก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ และประสานงานกับหน่วยงานท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาในโครงการ และองค์ประกอบที่ 4 ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา มีสภาพการบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบทคือส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และความมั่นคงของประเทศ ปลูกฝังเกษตรกรรุ่นเยาว์ให้ประกอบอาชีพตามโครงการเกษตร สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและพัฒนาคุณภาพชีวิต พร้อมขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาความยากจนในชุมชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 1) สมชาย รักชาติ [14] ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบทในเขตภาคเหนือโดยงานวิจัยนี้ประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการโครงการ อศ.กข. โดยพบว่าสภาพปัจจุบันมีการดำเนินการในระดับมาก แต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการวางแผนและการประเมินผล ซึ่งผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าควรเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการติดตามผลการเรียนในพื้นที่ห่างไกล 2) พรเพ็ญ วัฒนสุข [15] ศึกษาสภาพการบริหารงานของวิทยาลัยเกษตรฯ ที่เน้นการตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาชนบท พบว่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ที่สูงที่สุดคือ ด้านการจัดการหลักสูตรตามบริบทท้องถิ่นและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับเกษตรกรมืออาชีพ เพื่อลดช่องว่างระหว่างทักษะที่สอนกับความต้องการจริงในชนบท 3) วิชัย มีประเสริฐ [16] ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การบริหารการศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท โดยเสนอว่าโมเดลการบริหารควรบูรณาการการเรียนการสอนเข้ากับวิถีชีวิตจริงของคนในชุมชน (Community-based Learning)

เพื่อให้โครงการ อศ.กข. บรรลุวัตถุประสงค์ในการยกระดับคุณภาพชีวิตและเพิ่มรายได้ให้แก่ประชากรในพื้นที่ยากจนอย่างยั่งยืน 4) Zhang, L., & Wang, Y. [17] ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาของอาชีวศึกษาในชนบทของจีน มุมมองเชิงกลยุทธ์ โดยสำรวจสภาพการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่ชนบทของจีนที่คล้ายคลึงกับไทย โดยพบความต้องการจำเป็นเร่งด่วนในด้านการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลและการพัฒนาครูฝึกในพื้นที่ เพื่อให้การบริหารโครงการพัฒนาชนบทสามารถก้าวข้ามขีดจำกัดด้านระยะทางและส่งเสริมทักษะเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) ให้แก่คนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 5) Rivera, M.J., & Santos, D [18] ศึกษาเรื่องการจัดการการศึกษาและการพัฒนาชนบท: การประเมินความต้องการของวิทยาลัยเกษตรกรรม เป็นการวิจัยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารโรงเรียนเกษตร โดยสรุปว่าปัญหาหลักของสภาพปัจจุบันคือการขาดแคลนทรัพยากรและการเชื่อมโยงกับตลาดแรงงาน สภาพที่พึงประสงค์คือการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน (PPP) เพื่อให้การอาชีวศึกษาเพื่อชนบทสามารถสร้างแรงงานที่มีทักษะตรงตามมาตรฐานสากล

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบทของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.2 เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3.วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการ

พัฒนาชนบท ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีทั่วประเทศ จำนวน 43 วิทยาลัย ผู้ตอบแบบสอบถามคือ ผู้อำนวยการวิทยาลัย และครูผู้รับผิดชอบโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท รวม 86 คน

สภาพปัจจุบัน(Current State) หมายถึง สถานการณ์ความเป็นจริง หรือผลการดำเนินงานที่เป็นอยู่ในขณะนี้ ซึ่งวัดได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์ สถิติ หรือการสังเกตการณ์ เพื่อให้ทราบวอ่งค์หรือโครงการกำลังยืนอยู่ ณ จุดไหน

สภาพที่พึงประสงค์ (Desired State) หมายถึง เป้าหมายมาตรฐาน หรือคุณภาพที่คาดหวังให้เกิดขึ้น ซึ่งอาจกำหนดมาจากวิสัยทัศน์ แผนยุทธศาสตร์ หรือเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้เป็นจุดหมายปลายทางที่องค์กรต้องการจะไปให้ถึง

ความต้องการจำเป็น (Needs) หมายถึง ระยะห่างหรือช่องว่าง ที่เกิดขึ้นระหว่าง สภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน กับ สภาพที่พึงประสงค์ โดยช่องว่างนี้สะท้อนถึงปัญหาหรือสิ่งที่ขาดหายไปถือเป็นความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการแก้ไขหรือพัฒนาเป็นลำดับแรก [19]

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบทของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นการสร้างและพัฒนาแบบสอบถามดังนี้

1) ศึกษาและกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบทของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2) สร้างข้อคำถามตามนิยามเชิง ตรวจสอบ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาเป็นแบบสอบถามฉบับร่าง

3) ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ด้วยการหาค่าตรงเชิงเนื้อหาของเนื้อหา (Content Validity)

4) ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbrach's Alpha

Coefficient) พิจารณาจากเกณฑ์ สำหรับเครื่องในการวิจัยครั้งนี้มีค่ากับ .983 พิจารณาเทียบจากเกณฑ์ .90 - 1.00 ความเที่ยงอยู่ในระดับสูงมาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 86 คน เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบแบบสอบถามและส่งกลับมายังผู้วิจัยหรือแสกนคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับไปยัง e-mail ของผู้วิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2) วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย คือ [20]

4.51-5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3) วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์โดยใช้ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Needs Index : PNI_{Modified} [19]

4.ผลการวิจัย

4.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบทของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่อยู่ในภาคเหนือ คิดเป็นร้อยละ 27.90 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ครู คิดเป็นร้อยละ 43.02 และประสบการณ์ในตำแหน่ง น้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.07

จากการศึกษาพบว่าสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโครงการในด้านต่าง ๆ ของการบริหารแบ่งตาม

โครงสร้างการบริหารวิทยาลัย คือ ด้านที่ 1 ฝ่ายบริหาร ทรัพยากร ด้านที่ 2 ฝ่ายวิชาการ ด้านที่ 3 ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ และ 4 ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาใน

การบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบทของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดังข้อมูลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ต่อการบริหารโครงการ ของการบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบทของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาพรวมทั้ง 4 ฝ่ายงาน (n = 86)

การบริหารโครงการ อาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท	ระดับความคิดเห็น						PNI _{modified}	ลำดับ
	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์				
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
ฝ่ายบริหารทรัพยากร	3.92	.36	ปานกลาง	4.74	.23	มากที่สุด	0.21	4
ฝ่ายวิชาการ	3.87	.51	ปานกลาง	4.80	.24	มากที่สุด	0.24	3
ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ	3.71	.64	ปานกลาง	4.85	.25	มากที่สุด	0.31	1
ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา	3.78	.69	ปานกลาง	4.87	.22	มากที่สุด	0.29	2

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ในการบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบทของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาพรวมทั้ง 4 ฝ่ายเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ฝ่ายบริหารทรัพยากร ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = .36) รองลงมาคือฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = .51), ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = .69) และฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = .64) ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบทของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาพรวมทั้ง 4 ฝ่ายเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = .22) รองลงมาคือฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = .25), ฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$,

S.D. = .24) และฝ่ายบริหารทรัพยากร ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = .23) ตามลำดับ

4.2จากการศึกษาพบว่าความต้องการจำเป็นของการบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีค่าความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ในการบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบทของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ (PNI_{modified} = 0.31) ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา (PNI_{modified} = 0.29) ฝ่ายวิชาการ (PNI_{modified} = 0.24) และฝ่ายบริหารทรัพยากร (PNI_{modified} = 0.21) ตามลำดับ

5.อภิปรายผล

สภาพการบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบทของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จากผลการศึกษาพบว่าโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบทโดยใช้วิทยาลัยเป็นฐาน มีการบริหารจัดการที่ครอบคลุม 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ฝ่ายบริหารทรัพยากร ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ

และฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา สามารถสะท้อนถึงการบริหารแบบองค์รวมที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในสถานศึกษาและชุมชน ในฝ่ายบริหารทรัพยากร มีบทบาทในการจัดสรรงบประมาณ การมอบหมายหน้าที่ การประชาสัมพันธ์ และการคัดเลือกนักเรียนจากกลุ่มเป้าหมาย ในชนบท โดยเน้นความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Fullan, M. G. [21] ที่เน้นการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาผ่านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ฝ่ายวิชาการ มุ่งเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การพัฒนาสมรรถนะและคุณธรรมของผู้เรียน การเทียบโอนผลการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นตามบริบทของท้องถิ่น แนวทางนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Knowles, M. S. [22] ที่เสนอว่าการศึกษาผู้ใหญ่ควรเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์และความต้องการของผู้เรียน ส่วนฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ มีบทบาทในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การจัดตั้งคณะกรรมการระดับท้องถิ่น และการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อสนับสนุนโครงการ ซึ่งสะท้อนแนวคิดของ Bryson, J. M. [23] ที่เน้นการวางแผนโดยการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความยั่งยืนในการดำเนินงาน และฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา เน้นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และการประกอบอาชีพตามโครงการเกษตร เพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนและครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Sergiovanni, T. J. [24] ที่เน้นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และการปลูกฝังคุณค่าทางสังคมในสถานศึกษา โดยสรุปสภาพการบริหารโครงการมีความครอบคลุมและเชื่อมโยงกับแนวคิดทางการบริหารการศึกษาอย่างเป็นระบบ ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาเป็นรูปแบบการบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบทที่เหมาะสมกับบริบทของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีที่ได้

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท พบว่า “สภาพปัจจุบัน” ของการบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบทโดยใช้วิทยาลัยเป็นฐาน มีลักษณะของการดำเนินงานที่ยังคงอยู่ภายใต้กรอบนโยบายจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยมีความพยายามปรับให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ แต่ยังคงขาดความยืดหยุ่นใน

เชิงโครงสร้างและการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง เมื่อพิจารณาเรียงลำดับความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ด้านที่ควรได้รับการพิจารณาในการพัฒนาตามลำดับดังนี้

1) ด้านแผนงานและความร่วมมือ ในสภาพปัจจุบัน การประสานงานกับหน่วยงานภายนอกยังอยู่ในระดับการติดต่อเพื่อสนับสนุนกิจกรรมเท่านั้น ยังไม่เกิดการบูรณาการแผนงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการระดับท้องถิ่นที่มีอำนาจร่วมในการกำหนดทิศทางของโครงการ และมีการวางแผนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานเกษตร และภาคเอกชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ [23] ที่เน้นการวางแผนเชิงกลยุทธ์โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2) ด้านกิจการนักเรียนนักศึกษา สภาพปัจจุบันมีการส่งเสริมให้นักเรียนประกอบอาชีพตามโครงการเกษตร และมีการสนับสนุนจากผู้ปกครองในระดับหนึ่ง แต่ยังคงขาดระบบการติดตามผลการประกอบอาชีพหลังจบการศึกษา และการสนับสนุนด้านการเงินหรือเครื่องมือในการเริ่มต้นอาชีพ สภาพที่พึงประสงค์ควรมีระบบที่เชื่อมโยงจากชุมชนหรือศิษย์เก่า มีการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ และมีการติดตามผลการดำเนินงานของนักเรียนหลังจบโครงการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ [24] ที่เน้นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และการปลูกฝังคุณค่าทางสังคมในสถานศึกษา

3) ด้านการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการมีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง และสามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ได้ ซึ่งเป็นจุดแข็งของโครงการ อย่างไรก็ตาม ยังพบข้อจำกัดในด้านการออกแบบหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของแต่ละชุมชน เช่น หลักสูตรยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนตามฤดูกาลหรือวิถีชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่ได้อย่างยืดหยุ่น สภาพที่พึงประสงค์ควรมีการพัฒนาหลักสูตรที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทของพื้นที่ มีระบบการเรียนรู้แบบโมดูลที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจและความพร้อมของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ [22] ที่เสนอว่าการศึกษาผู้ใหญ่ควรเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์และความต้องการของผู้เรียน

การเปรียบเทียบระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบทสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับโครงสร้างการบริหารให้มีความยืดหยุ่น โปร่งใส และเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาอาชีวศึกษาในชนบทที่มีประสิทธิภาพ

4) ด้านการบริหารทรัพยากร สภาพปัจจุบันแสดงให้เห็นว่าการบริหารทรัพยากรยังเน้นการจัดสรรจากส่วนกลาง โดยมีการมอบหมายหน้าที่ให้ครูและบุคลากรในวิทยาลัยเข้ามามีส่วนร่วมในระดับปฏิบัติการ แต่ยังคงขาดระบบการกระจายอำนาจที่ชัดเจน เช่น ระบบตรวจสอบงบประมาณโดยชุมชนยังไม่เป็นรูปธรรม ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์ควรมีการกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณให้สถานศึกษาสามารถกำหนดแผนงานที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ได้อย่างแท้จริง และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีบทบาทในการตรวจสอบและเสนอแนะแนวทางการใช้ทรัพยากรอย่างโปร่งใส ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ [21] ที่เน้นการเปลี่ยนแปลงผ่านการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

6. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเป็น 3 ด้านดังนี้

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาควรเร่งปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานโดยเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาเพื่อให้มีความยืดหยุ่นในการบริหารทรัพยากรและงบประมาณที่สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของแต่ละพื้นที่ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันยังดำเนินงานภายใต้กรอบนโยบายเป็นหลักซึ่งขาดความยืดหยุ่นและการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง ควรจัดทำนโยบายเชิงรุกในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระดับกระทรวงเพื่อสนับสนุนเทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่และการเข้าถึงตลาดแรงงาน พร้อมทั้งพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางเพื่อติดตามผลการประกอบอาชีพและ

คุณภาพชีวิตของผู้เรียนในชนบทอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นดัชนีชี้วัดความสำเร็จของโครงการในระดับนโยบายอย่างยั่งยืน

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ในระดับสถานศึกษา ผู้บริหารและครูควรให้ความสำคัญเร่งด่วนกับการบริหารฝ่ายแผนงานและความร่วมมือซึ่งมีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{\text{modified}} = 0.31$) โดยการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมระดับท้องถิ่นที่ดึงเอาผู้นำชุมชนและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางโครงการให้ตรงกับวิถีชีวิตจริง ขณะที่ฝ่ายวิชาการควรพัฒนาหลักสูตรแบบโมดูลที่ยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทของพื้นที่และฤดูกาลผลิต นอกจากนี้ต้องสร้างระบบพี่เลี้ยงและกลไกการติดตามผลหลังจบการศึกษาเพื่อสนับสนุนการประกอบอาชีพในถิ่นฐานเดิม ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการอพยพแรงงานและสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจฐานรากได้อย่างเป็นรูปธรรม

6.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบทโดยใช้วิทยาลัยเป็นฐาน (College-based Management) ที่บูรณาการแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมตามที่ผลการวิจัยได้ชี้แนะไว้ และควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเชิงลึกเพื่อถอดบทเรียนปัจจัยความสำเร็จของวิทยาลัยเกษตรฯ ที่มีการบริหารจัดการฝ่ายแผนงานและความร่วมมือที่โดดเด่น นอกจากนี้ควรขยายผลสู่การศึกษาเชิงประเมินผลกระทบ (Impact Assessment) ในระยะยาวเกี่ยวกับความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นกับครัวเรือนเกษตรกร เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบทให้มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] Department of Academic Affairs, *Guidelines for Measurement and Evaluation of Learning Outcomes*. Bangkok, Thailand: Kurusapa Printing Press, 2002.
- [2] Office of the Vocational Education Commission, *Vocational Education Act, B.E. 2551*. Bangkok, Thailand: Ministry of Education, 2008.

- [3] Royal Society of Thailand, *The Royal Institute Dictionary, B.E. 2554*, 2011. [Online]. Available: <http://www.royin.go.th/dictionary/index.php>
- [4] K. Intarosopa, "Educational management model for private vocational colleges towards the ASEAN community," Ph.D. dissertation, Silpakorn University, 2014.
- [5] U. Sutthiyam and C. Vesarachanon, *Philosophy of Vocational Education and Occupations*. Bangkok, Thailand: Ramkhamhaeng University Press, 2019.
- [6] Office of the Vocational Education Commission. "Vision, Mission, and Strategy." OVEC. <https://www.vec.go.th/th-th/AboutSOE/StrategicVision.aspx> (accessed 2024).
- [7] P. Tangkhunanant, *Foundations of Education*. Bangkok, Thailand: Mean Service Supply, 2018.
- [8] Office of the Vocational Education Commission, *Vocational Certificate Curriculum, B.E. 2562*. Bangkok, Thailand: Ministry of Education, 2019.
- [9] K. Chairattanawan, "Guidelines for driving and developing Thai vocational education," *Central Vocational Education Journal 2*, vol. 2, pp. 2–8, Jul.–Dec. 2018.
- [10] Ministry of Education, "Announcement of the Ministry of Education on the National Vocational Education Qualification Framework, B.E. 2567," *Royal Thai Government Gazette*, vol. 141, Special Part 33 Ng, pp. 22–25, Feb. 2, 2024.
- [11] K. Wongsathit, "7 components of productivity school curriculum," in *School 4.0: Productivity School*, P. Sinlarat, Ed. Bangkok, Thailand: College of Education Sciences, DPU, 2017, pp. 45–58.
- [12] Department of Vocational Education, *Vocational Education Project for Rural Poverty Alleviation (V.E.P.R.P.A.)*. Bangkok, Thailand: P. Sampan Phanit Printing, 1988. [Mimeographed].
- [13] B. Charoenying, "Operations of community colleges under the Ministry of Education," in *Proc. Workshop on Community Colleges of the Ministry of Education*, Surat Thani, Thailand, Jan. 31 – Feb. 2, 1994.
- [14] S. Rakchat, "Current and desirable states of vocational education project management for rural development in the Northern region," *Journal of Vocational Education Research*, vol. 7, no. 2, pp. 45–58, 2022.
- [15] P. Wattanasuk, "Needs assessment for developing agricultural and technology college management towards excellence," *Kasetsart Journal of Social Sciences*, vol. 44, no. 1, pp. 112–125, 2023.
- [16] W. Meeprasert, "Developing educational management strategies for agricultural and technology colleges under the Office of the Vocational Education Commission," *Journal of Educational Administration, Khon Kaen University*, vol. 17, no. 3, pp. 89–103, 2021.
- [17] L. Zhang and Y. Wang, "Current status and developmental needs of vocational education in rural China: A strategic perspective," *Journal of Rural Studies*, vol. 98, pp. 142–155, 2023, doi: 10.1016/j.jrurstud.2023.01.008.

- [18] M. J. Rivera and D. Santos, "Educational management and rural development: A needs assessment of agricultural colleges," *International Journal of Vocational Education and Training Research*, vol. 10, no. 1, pp. 22–35, 2024.
- [19] S. Wongwanich, *Needs Assessment Research*, 3rd ed. Bangkok, Thailand: Chulalongkorn University Press, 2015.
- [20] B. Srisa-ard, *Statistical Methods for Research*, 4th ed. Bangkok, Thailand: Suwiriyan, 2004.
- [21] M. G. Fullan, "Why teachers must become change agents," *Educational Leadership*, vol. 50, pp. 12–12, 1993.
- [22] M. S. Knowles, "From pedagogy to andragogy," *Religious Education*, vol. 75, no. 4, pp. 202–211, 1980.
- [23] J. M. Bryson, *Strategic Planning for Public and Nonprofit Organizations: A Guide to Strengthening and Sustaining Organizational Achievement*. John Wiley & Sons, 2018.
- [24] T. J. Sergiovanni, "Organizations or communities? Changing the metaphor changes the theory," *Educational Administration Quarterly*, vol. 30, no. 2, pp. 214–226, 1994.